

HALK EDEBİYATI

GENEL

ÖZELLİKLER/HALK SANATÇILARI

HALK EDEBİYATI

13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Türk edebiyatı iki koldan ilerlemiştir: Halk edebiyatı, divan edebiyatı. Halk edebiyatı Türklerin İslamiyet öncesi dil ve edebiyat geleneğini büyük ölçüde sürdürürken, divan edebiyatı daha çok Arapça ve Farsçanın etkisinde ve bu dillerin nazım biçim ve türlerinde gelişme göstermiştir.

Genel Özellikleri

- Sözlü Dönem edebiyatıyla büyük benzerlik gösterir.
- Şiir ağırlıklı bir edebiyat olup nesir örnekleri çok azdır.
- Açık, yalın bir anlatımı vardır. Dilinde sanat endişesi yoktur.
- Bireysel, toplumsal ve dini temalar işlenmiştir.
- Kalıplaşmış benzetmeler (ay yüz, inci diş, elma/gül yanak) ve kişileştirmeler kullanılmıştır.
- Bazı şiirler bağlama ile ozan veya aşık denen kişiler tarafından doğaçlama olarak söylenmiştir.

- Şiirlerin nazım birimi dörtlüktür.
- Genellikle hece ölçüsünün 7'li, 8'li ve 11'li kalıpları kullanılmıştır.
- Bazı şairler aruz vezniyle de şiirler söylemiştir.
- Somut anlatım ön plandadır.
- Genelde uyarım uyak ve redif kullanılmıştır.
- Şiirler, nazım biçimi veya türlerine göre adlandırılmıştır.
- Şairlerin şiirlerinin toplandığı defterlere «cönk» adı verilmiştir.
- Bir şairin çağdaşı veya kendilerinden önce yaşamış olan şairleri anlatan şiirlere şairname adı verilmiştir. Şairnameler, divan şiirindeki tezkirelerin halk şiirindeki basit karşılıklarıdır.

Halk edebiyatı gelişimini üç koldan sürdürmüştür:

- 1.Anonim halk edebiyatı
- 2.Aşık tarzı halk edebiyatı
- 3.Tekke edebiyatı

A. Anonim Halk Edebiyatı

- Söyleyeni belli olmayan, halkın ortak malı sayılan ürünlerin oluşturduğu, sözlü geleneğe dayalı edebiyattır.
- Sözlü olduğu için, ürünler; halk arasında dilden dile geçtikçe zaman, kişi, yer unsurlarına bağlı olarak değişikliğe uğramıştır.

•Genel Özellikler

- Aşk, ölüm, hasret, yiğitlik, gurbet, göç, zamandan şikayet gibi duygular işlenmiştir.
- Yabancı etkilerden uzak, sade bir dille oluşturulmuştur.
- Şiirler; hece ölçüsüyle, genellikle yarım ve cinaslı uyaklar kullanılarak dörtlüklerle söylenmiştir.
- Şiirlerde başlık kullanılmamıştır. Şiirler, genelde nazım biçimlerine göre adlandırılır.

B. Aşık Tarzı Halk Edebiyatı

- Sözlü Dönem edebiyatında görülen şaman, kam, baksı, ozan adı verilen kişilerin yerini bu dönemde aşıklar almıştır.
- Aşıklar genel olarak üç farklı kaynaktan çıkmıştır:
 - 1.Köy, kasaba ve oymaklar
 - 2.Şehirler
 - 3.Asker ocakları
- Bu kaynaklardan özellikle köy ve kasaba gibi küçük yerleşim birimlerinden ve oymaklardan yetişen aşıklar genelde okuma, yazması olmayan; şiirlerini doğaçlama söyleyen aşıklardır. Divan edebiyatı geleneğinden de etkilenmemişlerdir.

- Orta ve büyük ölçekli şehirlerden ve asker ocaklarından yetişen aşıklarsa genelde medrese eğitimi görmüş, divan edebiyatı kültürüne aşina olan insanlardır.

Genel Özellikler

- Aşık veya ozan denilen kişilerin, saz eşliğinde söyledikleri şiirlerden oluşur.
- Şairler, sazlarını omuzlarına alarak köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir dolaşmışlardır.
- Şiirlerde anlatım içten, canlı ve yalındır.
- Şairler, halkın içinden çıktığından halk dilini kullanmışlardır.
- Nazım birimi dördüktür.
- Koşma, semai, destan, varsağı gibi nazım şekilleri kullanılmıştır.
- Hece ölçüsünün 7'li, 8'li ve 11'li kalıplarına ağırlık verilmiştir.
- Din dışı konular işlenmiştir. Aşk, tabiat, gurbet, ayrılık, ölüm, özlem, kıskançlık, yiğitlik, toplumun sorunları, insan davranışları, bunlarla ilgili eleştiriler konu olarak işlenmiştir.
- Şiirlerin son dördlüğünde şairin adı veya mahlası geçer.
- Genellikle yarım kafiye kullanılmıştır.
- Şiirler, işlenen konulara göre “koçaklama, güzelleme, taşlama, ağıt” gibi adlar alır.
- Aşık Edebiyatı hayali olaylardan çok, gerçekçiliğin ön plana çıktığı bir edebiyattır.
- Divan şiirindeki soyut sevgilinin yerini somut sevgili almıştır.
- Göz kafiyesi anlayışı yerine, kulak kafiyesine ağırlık verilmiştir.
- Şiirler genellikle hazırlık olmaksızın irticalen yani içe doğduğu gibi söylenir.
- Göz kafiyesi anlayışı yerine, kulak kafiyesine ağırlık verilmiştir.

AŞIK TARZ HALK EDEBİYATININ TEMSİLCİLERİ

16. YÜZYIL

KÖROĞLU

- XVI. yüzyılda yaşadığı sanılan bir halk şairidir.
- III. Murat zamanındaki Osmanlı-İran savaşlarına katılan şair, Şirvan ve Tebriz'in alınışı üzerine destan söylemiştir.
- Şiirlerinde yiğitlik, kahramanlık temalarını işlemiş olduğundan, halk hikâyesindeki Köroğlu ile karıştırılabilmektedir.
- En çok koçaklamalarıyla tanınan şair, kavganın ve yiğitliğin simgesi olmuştur.
- Bolu Beyi'yle olan mücadelesi efsaneleşen şair, halkın gönlünde yerini almıştır.

17. YÜZYIL

KARACAOĞLAN

- Doğum ve ölüm tarihleri kesin olarak bilinmeyen Karacaoğlan'ın Toroslar'da yaşayan, Türkmen boyları arasında yetiştiği sanılıyor.
- Göçebe bir şair olarak Anadolu İçinde ve dışında gezmiştir.
- Geleneksel şiirin dil, anlatım, ölçü anlayışından ayrılmadan aşk, doğa, ölüm, ayrılık gibi temaları işlemiştir; özellikle koşma ve semai biçimlerinde büyük başarı kazanmıştır.
- Dili çok sadedir. Şiirlerinde tasavvufa ve dini konulara hiç yer vermemiş, Divan ve Tekke şiirinden hiç etkilenmemiştir.
- Şiirlerini hece ölçüsü ile yazmıştır.
- Anadolu kızlarının adını şiirlerinde kullanan ilk ozandır.

KAYIKÇI KUL MUSTAFA

- 17. yy. halk şairidir.
- Devrin önemli şairlerinden biridir ancak hayatı hakkında fazla bir bilgi yoktur.
- Yeniçeri ocağından yetişme şairlerdendir.
- Şiirlerinde tarihsel olayları işlemiştir. Genç Osman için söylediği Genç Osman Destanı ünlüdür.
- Şiirlerinde sade bir dil kullanmıştır.
- Akıcı bir üslubu vardır.

GEVHERİ

- Divan edebiyatından etkilenmiş, hecenin yanında aruzla da şiirler yazmıştır.
- Heceyle yazdığı şiirlerde daha başarılıdır.
- Medrese eğitimi gördüğü için koşma ve türkülerinde bile yer yabancı sözcükler, divan mazmunları görülür.
- Müzik makamlarından olan Gevherî makamı, onun musikiyle ilgilenen bir aşık olduğu düşüncesini doğurmuştur.

ÂŞIK ÖMER

- Saz şairleri arasında en çok şiirleri olan odur.1242 şiiri tespit edilmiştir.
- Divan şairlerinden de etkilenmiş, aruzla da şiirler yazmıştır. Tevhid, naat, gazel, kaside ve murabbaları vardır.
- Koşma, semai, varsağı türlerinde daha başarılı olmuştur.
- Dili diğer halk şairlerinden biraz ağırdır.
- Eserleri:
- Şairname (Şiirde 105 şairin adı geçmektedir.)

18.YÜZYIL

LEVNÎ

- Levnî âşıklığının yanı sıra ressamlığı, minyatür ustalığı ve hattatlığı ile de dikkati çekmektedir.
- Atalarsözü Destanı ve Selanik-İstanbul yolculuğunu konu alan Tekerleme'si türünde ilk örnekler olması bakımından önemlidir.
- Edirne'den İstanbul'a göç eden Levnî, 1733 yılında burada vefat etmiştir.

19. YÜZYIL

DERTLİ

- Toplumsal yergi içerikli şiirleriyle tanınan Bolulu bir halk ozanıdır.
- Halk şiirinin son ustalarından sayılır.
- Divan, Tekke ve Halk şiirini iyi bilen şair, Divan şiiri yolunda eserler de vermiş fakat asıl başarıyı heceyle yazdığı şiirlerinde göstermiştir.
- «Fes» ve «saz» la ilgili şiirleri ünlüdür.
- Nakaratı»Şeytan bunun neresinde?» olan ünlü şiir Dertli'ye aittir.

ERZURUMLU EMRAH

- Yaşadığı dönemin ünlü şairlerindedir.
- Saz şairleri arasında Divan şiirini en iyi bilenlerden biridir.
- Heceyle yazdığı koşma ve semailerini yanında aruzla yazılmış gazel, murabba ve muhammesleri de vardır.
- Asıl sanatı hece ölçüsü ile yazdığı koşma ve semailerinde görülür.

SEYRANI

- Kayseri'nin Develi kasabasında doğmuştur, İstanbul'a gelmiş ancak devrin büyüklerini hicvettiği için, memleketine dönmek zorunda kalmıştır.
- Hicivleriyle tanınır.
- Aruzla da yazmakla birlikte asıl ününü hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerle kazanmıştır.
- Hem divan hem de halk şiiri geleneğiyle şiir yazmıştır.
- Taşlama türünde çok başarılı olan şairin şiirlerinde cinasları çok kullanması da dikkat çeken unsurlardandır.

DADALOĞLU

- XIX. yüzyılda, Çukurova yöresinde yetişen halk şairlerindedir.
- Şiirlerini temiz bir halk diliyle ve hece ölçüsü ile yazmıştır, içinde bulunduğu tarih ve toplum olaylarını şiirlerine yansıtmıştır.
- Divan edebiyatından etkilenmemiştir. Koşma, semai, destan, varsağı türünde şiirler söyleyen Dadaloğlu türkülerinde daha başarılıdır.
- "Ferman padişahınsa dağlar bizimdir" dizesi onun karakterini açıklar.

BAYBURTLU ZİHNİ

- Medrese öğrenimi görmüş, divan katipliği yapmış, birçok memurluklarda bulunmuştur.
- Şiirlerini topladığı bir Divan'ı ve Sergüzeştname adlı bir mesnevisi vardır.
- Asıl ününü heceyle yazdığı, Divan'ına bile almadığı, yergi ve taşlama türündeki şiirleriyle kazanmıştır.
- **Eserleri:**
 - Divan
 - Sergüzeştname
 - Kitab-ı Hikaye-i Garibe

KAĞIZMANLI HIFZİ

- Medrese eğitimi görmüş, küçük yaşta Kuran'ı ezberlemiş, hafız olmuştur.
- Aşk, ayrılık, ölüm ve inanç konulu şiirler yazmış, şiirlerinde halkın konuştuğu Türkçeyi kullanmıştır.
- Tabiat aşığıdır.
- Ünlü «Sefil Baykuş» şiiri onundur.

RUHSATI

- Hem divan hem de halk şiiri geleneğiyle şiirler yazmıştır.
- Aruzla yazdığı şiirlerinde heceyle yazdıkları kadar başarılı olamamıştır.
- Şiirlerinde sade bir dil kullanan şair, sıklıkla mahalli söyleyişlere yer vermiştir.
- Aşk, tabiat, güzellik konulu şiirlerinin yanı sıra didaktik şiirler ve taşlamalar da söylemiştir.
- Kendisinden sonra gelen pek çok şaire ilham kaynağı olmuş, onun izinden giden şairler «Ruhsati Kolu» nu oluşturmuşlardır.

SÜMMANİ

- Rüyasında görerek aşık olduğu hayali sevgilisi Gülperi'yi bulmak için İran, Kafkasya, Hindistan, Kırım gibi pek çok yeri dolaşmıştır.
- Koşma ve semailerinde aşkı, ayrılığı, doğa ve insan sevgisini işlemiştir.
- Sosyal konuları, deprem ve yangın gibi olayları işlediği destanları da vardır.

20. YÜZYIL

AŞIK VEYSEL

- 20. yüzyıl halk şairidir. Şarkışla'da doğup büyümüş, Cumhuriyetin onuncu yılında Ankara'ya gelerek şiirlerini okumuş, bundan sonra ünü yayılmaya başlamıştır.
- Çocukluğunda geçirdiği çiçek hastalığıyla gözünü kaybeden şair; genellikle gezgin bir hayat sürmüştür; kent kent dolaşarak aşktan, doğadan, kardeşlikten, birlikten, barış içinde yaşamaktan ve insanı insan yapan erdemlerden bahseden şiirlerini saz eşliğinde söylemiştir. O, bütün toplumu kucaklayan bir felsefenin şairidir ve bu nedenle halk tarafından çok sevilmiştir.
- Şiirlerinde insan, yurt, tabiat sevgisini dile getirmiştir. Tasavvuf felsefesinin kazandırdığı hoşgörü anlayışı, şiirin temellerinden biridir.
- Şiirlerinde sade bir Türkçe görülür. Kimilerince "Halk şiirinin son büyük ustası" olarak nitelenmiştir.

- Şiirlerini "Deyişler", "Sazımdan Sesler" adlı iki kitapta toplamıştır. Son olarak tüm şiirleri, Ümit Yaşar Oğuzcan tarafından "Dostlar Beni Hatırlasın" adıyla yayımlanmıştır.
- Âşık Veysel, Ahmet Kutsi Tecer tarafından keşfedilmiş, edebiyatımıza kazandırılmıştır

C. Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı (Tekke Edebiyatı)

- Tasavvuf; bir arınma disiplini. Allah'tan uzaklaştıran her şeyden sakınıp nefsin ihtiraslarını dizginleyip insanı manevi yönden terbiye eden bir düşünce sistemidir.
- Tasavvuf düşünürlerine de mutasavvıf adı verilir.
- Tasavvuf edebiyatı, tasavvuf ilkeleri etrafında şekillenen bir edebiyattır.
- Tasavvuf şairleri, tekkelerde yetişmiş şeyhler veya dervişlerdir.
- Ahmet Yesevi'nin hikmet adını verdiği şiirleri, bu türün ilk örnekleri kabul edilmektedir.
- Tekke edebiyatında ilahi aşkın ele alındığı lirik ve didaktik ürünler verilmiştir.
- Genel olarak hece ölçüsü kullanılmış olsa da aruz ölçüsü de kullanılmıştır.
- Nazım birimi olarak hem dörtlük hem de beyit kullanılmıştır.

- Özellikle "koşma" nazım şekliyle ilahi, nutuk, şathiye, devriye, nefes nazım türlerinde şiirler yazılmıştır.
- Gazel, kaside, mesnevi nazım şekliyle şiirlerin yazıldığı da görülmektedir.
- Tasavvufi terimlerin ve bazı yabancı sözlerin dışında genellikle halkın konuştuğu dil kullanılmıştır.
- Şairler, bağlı oldukları tarikatın inançlarını yaymak için şiiri bir araç olarak görmüşlerdir.
- Şiirlerini Allah'ın varlığını ve birliğini, Allah aşkını, dünyanın geçiciliğini, nefsin terbiyesini, doğruluğu, iyilik yapmayı, hoşgörülü olmayı vs. öğretmek amacıyla yazmışlardır.

TASAVVUF TERİMLERİ	
Aşk:	İlahi aşk.
Aşık:	Allah'a erişmek isteyen kişi.
Masiva:	Allah'ın dışındaki her şey.
Saki:	İlahi aşk şarabını sunan kişi.
Sarhoş:	Gönlü Allah aşkıyla dolup kendinden geçen kişi.
Şarap:	İlahi aşk.
Meyhane:	Dergâh, tekke.
Şem:	İlahi nur.
Çile:	Nefsi köreltmek için yapılan terbiye.
Tekke:	Tasavvufun öğretildiği yer.

Mürid:	Tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen kişi.
Mürşid:	Doğru yolu gösteren kişi.
Derviş:	Kendini Allah'a adayan tarikat mensubu.
Dergah:	Şeyh ve dervişlerin ikamet yeri olan tekkeler.
Pir:	Tarikat kurma yetkisi olan evliyalar.
Vird:	Tasavvufta bir zikir çeşidi.
Mutasavvıf:	Tasavvufta yol alan kişilerdir.
Vahdet-i Vücut:	Varlığın tek oluşudur.
Fenafillah:	Allah'ta yok olma.
İnsan-ı Kamil:	Fenafillaha ulaşan kişi.

TEKKE EDEBİYATININ TEMSİLCİLERİ

12. YÜZYIL

AHMET YESEVİ

- Hayati hakkında bilgilerimiz çok azdır.
- Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfı unvanını taşır.
- Yesevilik adı verilen tasavvuf akımının öncüsüdür.
- İnsanları dinî ve ahlâkî yönden yetiştiren Hoca Ahmet Yesevi, tasavvufî düşüncelerini Türkçe ve sade şiirler ile anlatmış, hikmet adı verilen bu şiirler zamanla toplanarak Dîvân-ı Hikmet meydana gelmiştir.
- Orta Asya Türklerinin dini-tasavvufi hayatını derinden etkilemiş, «Pir-i Türkistan» namıyla anılmıştır.
- Şiirleri didaktiktir.
- Eserleri:
 - Divan-ı Hikmet
 - Fakr-name

13. YÜZYIL

HACI BEKTAŞ-İ VELİ

- Ahmet Yesevi'nin öğrencisi olduğu sanılmaktadır.
- Bektaşî Tarikatı'nın piri olarak bilinir.
- Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında çok önemli rol oynamıştır.
- Devrin en önemli mutasavvıflarından ders alarak iyi bir öğrenim görmüştür.
- Tasavvuf yollarından bahsettiği dört kapı (Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet) kırk makamı işleyen «Makalat» adlı Arapça bir eseri vardır.
- Ahlaki kuralları, hoşgörüyü ve tasavvuf anlayışını işleyen Makalat'ın hem manzum hem mensur örnekleri vardır.
- Bu eserin orijinali bulunamamıştır

YUNUS EMRE

- Hayatı hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır.
- Tekke edebiyatının en büyük ismidir. Dünya çapında ün yapmıştır.
- Dini kuralları, ahlaki düşünceleri, herkesin en kolay anlayabileceği sehl-i mümteni sanatıyla anlatmıştır.
- Lirik ve didaktik şiirlerinden özünü Allah ve insan sevgisi oluşturur.
- Dili son derece yalındır.
- Genellikle hece ölçüsünü, bazen de aruzu kullanmıştır.
- Beyit birimiyle yazılmış şiirleri, dize ortalarına yerleştirilen iç kafiyeler dolayısıyla dörtlükler hâline getirilmeye de uygundur.
- Duygulu ve coşkun bir dille ilahi aşkı ve tasavvuf inançlarını işlemiştir.
- İslam inançlarından kaynaklanan bir hümanizm düşüncesine sahiptir.

- Şiirleri "Yunus Emre Divanı" adıyla bir araya getirilip yayımlanmıştır.
- Rishaletü'n-Nushiyye (öğütler kitabı) adlı öğretici eseri, mesnevi biçiminde, aruzla yazılmıştır.

15. YÜZYIL

HACI BAYRAM-I VELİ

- Bayramiyye tarikatının kurucusudur.
- Şairin elimizde aruzla yazılmış iki, heceyle yazılmış üç şiiri bulunmaktadır.
- İlahi ve şathiye tarzı birkaç şiiri günümüze kadar ulaşmıştır.
- Sade ve coşkun bir dili vardır.
- Yunus Emre'nin etkisiyle yazdığı lirik, didaktik şiirlerinde tasavvuf düşüncesini işlemiştir.
- **Eserleri:**
- Nutuk

EŞREFOĞLU RUMİ

- Bursa, Ankara, Suriye gibi yerleri dolaştıktan sonra İznik'te bir tekke kuran şair, Hacı Bayram Veli'nin etkisinde bir mutasavvıftır.
- Bir divan oluşturan şiirlerinden bir bölümü aruzla, bir bölümü ise sade halk diliyle ve dörtlükler hâlinde yazılmıştır.

KAYGUSUZ ABDAL

- Hayatı hakkında kesin bilgiler yoktur.
- Eserlerinden iyi bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır.
- Elmalı'daki Abdal Musa tekkesine bağlıdır.
- Alevi-Bektaşî şiirinin kurucusudur.
- Nükteli ve iğneli bir dili vardır.
- Hem heceyle hem de aruzla şiirler yazmıştır.
- Nesir türünde eserleri de vardır.
- **Eserleri:**
- Şiir: Kaygusuz Sultan Divanı, Gevhername, Gülistan, Minbername, Dolapname

Düzyazı:

- Kitab-ı Miglate, Dilgüşa, Sarayname, Vücutname, Budalaname.

16. YÜZYIL

PİR SULTAN ABDAL

- Hayatı hakkında kesin bilgiler yoktur.
- Alevi-Bektaşî şiir geleneğinin en önemli temsilcilerindendir.
- Şiirlerinde tasavvuf, aşk, tabiat ve halkın yaşayışı ile ilgili konuları, yalın bir Türkçe ile dile getirmiştir.
- Şiirlerinde coşkulu bir lirizm vardır.
- İran şahlarına bağlı kalmış, bu bağlılığını şiirlerinde birçok kez dile getirmiştir.
- Divan şiirinden etkilenmemiş, bütün şiirlerini heceyle söylemiştir.

17. YÜZYIL

NİYAZÎ-İ MISRÎ

- Şiirlerinde genellikle «Niyazi» mahlasını kullanmıştır.
- Çok iyi bir eğitim almış, özellikle tefsir, hadis, fıkıh ve tasavvuf alanlarında kendisini iyi yetiştirmiştir.
- Halveti tarikatının Niyaziyye/Mısriyye kolunun kurucusudur.
- Türkçe ve Arapça mensur ve manzum on ciltten fazla eseri bulunmaktadır.
- Aruzla yazdığı şiirlerde Fuzuli, heceyle yazdıklarında Yunus Emre'nin etkisi vardır.
- Şiirlerinin bir kısmı bestelenerek tekkelerde söylenmiştir.
- «Derman aradım derdime, derdim bana derman imiş.» mısrasıyla başlayan ünlü şiir onundur.

18. YÜZYIL

ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI

- Çok iyi bir öğrenim görmüş, hem dini hem de beşeri ilimler sahasında kendini yetiştirmiştir.
- Astronomiden fiziğe, psikolojiden sosyolojiye geniş bir ilgi alanı vardır.
- Şair, bilgin ve mutasavvıftır.
- Tilo'da bir gözlemevi kurmuş ve kendi yöntemleriyle gökyüzünü incelemiştir.
- Eserlerini hem hece hem de aruzla kaleme almıştır.
- Marifetname adlı eseri çağının bütün bilgilerini kapsayan, birçok dile çevrilmiş, ansiklopedi özelliği taşıyan bir eserdir.

KONU TARAMA SORULARI

1. Aşağıdaki yargılardan hangisi halk edebiyatının özelliklerinden biri değildir?

- A) Halkın içinden yetişen şairlerin, tekke şairlerinin ve halkın anonim bir biçimde oluşturduğu edebiyattır.
- B) Şiirler, müzik eşliğinde irticalen (doğaçlama) söylenmiştir.
- C) Şiirlerde başlık yoktur; şiirler, nazım biçimlerine veya türlerine göre adlandırılır.
- D) Şiirlerde soyutluk hakimdir.
- E) Aşık ve tekke şiirlerinin son dördlüğünde şairin mahlası bulunur.

2. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Âşıklar; İslâm öncesi sözlü edebiyat döneminde kam, ozan, baksı gibi adlar alan sanatçıların İslami dönemdeki benzerleridir.
- B) Sözlü olmasına rağmen şiir meraklıları, aşıkların şiirlerini cönk adı verilen defterlerde toplamışlardır.
- C) Türk saz şiirinde ve âşıklık geleneğinde, âşıkların asıl adları yerine kullandıkları takma adlarına mahlas adı verilir.
- D) Aşıklık geleneğinde mahlas alma, bade içme, lebdeğmez gibi bazı kavramlar vardır.
- E) Mahlasın kullanıldığı dördlüğe kavuştak adı verilir

KONU TARAMA SORULARI

3. I. Aşık edebiyatının en önemli şairidir.
II. Şiirlerinde coşkun bir lirizm vardır.
III. Anadolu kızlarının adını şiirlerde kullanan ilk ozandır.

Yukarıda sözü edilen halk ozanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Köroğlu
- B) Karacaoğlan
- C) Kaygusuz Abdal
- D) Aşık Ömer
- E) Kayıkçı Kul Mustafa

4. 19.yüzyıl halk ozanıdır. Elimizde bulunan 130 şiirinin tamamı hece vezniyledir. Semai, varsağı, koşma, türkü nazım biçimlerinde eser veren sanatçı divan şiirinden etkilenmemiştir. "Ferman padişahın, dağlar bizimdir." Nakaratlı ünlü şiir ona aittir.

Yukarıda sözü edilen halk ozanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dadaloğlu
- B) Dertli
- C) Gevheri
- D) Seyrani
- E) Bayburtlu zihni

KONU TARAMA SORULARI

5. Özellikle hoşgörü mesajları içeren şiirleri sayesinde dünyada kabul gören ve beğenilen ozanın şiirlerinin özünü Allah ve insan sevgisi oluşturur. Genellikle heceyle ve dörtlük nazım birimiyle yazan şair, “Rishaletü’n Nushiyye” adlı didaktik eserini aruzla ve mesnevi nazım biçimiyle yazmıştır.

Yukarıdaki parçada sözü edilen halk ozanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yunus Emre
- B) Gevheri
- C) Seyrani
- D) Hacı Bektaş-i Veli
- E) Pir Sultan Abdal

6. Aşağıdaki halk ozanlarından hangisi divan şiirinden hiç etkilenmemiştir?

- A) Aşık Ömer
- B) Gevheri
- C) Kayıkçı Kul Mustafa
- D) Erzurumlu Emrah
- E) Bayburtlu Zihni

KONU TARAMA SORULARI

7. I. Levnî aşıklığının yanı sıra ressamlığı, minyatür ustalığı ve hattatlığı ile dikkat çekmektedir.

II. Sefil Baykuş şiiri Kağızmanlı Hıfzı'ye aittir.

III. Taşlama türünde başarılı olan Seyrani divan şiirinden hiç etkilenmemiştir.

Numaralanmış cümlelerde verilen bilgilerin doğru-yanlış sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Y-D-D
- B) D-D-Y
- C) Y-Y-D
- D) Y-D-Y
- E) D-Y-D

8. Aşağıdaki ozanlardan hangisi farklı bir yüzyılda yaşamıştır?

- A) Köroğlu
- B) Karacaoğlan
- C) Kayıkçı Kul Mustafa
- D) Aşık Ömer
- E) Gevheri

KONU TARAMA SORULARI

9. I. Orta Asya Türklerinin dini-tasavvufi hayatını derinden etkilemiş, “Pîr-i Türkistan” namıyla anılmıştır.

II. Tasavvuf edebiyatının öncüsü sayılır.

III. Şiirlerine “hikmet” adı verilmiş ve bunların tamamı “Divan-ı Hikmet” adı altında toplanmıştır.

Yukarıda özellikleri verilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pir Sultan Abdal
- B) Hacı Bektaş-i Veli
- C) Ahmet Yesevi
- D) Erzurumlu İbrahim Hakkı
- E) Kaygusuz Abdal

10. Aşağıda anonim halk edebiyatı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Anonim halk şiiri, ağızdan ağıza kulaktan kulağa yayılır.
- B) Şiirler; söyleyeni bilinmeyen, zamanla halkın ortak malı haline gelmiş eserlerdir.
- C) Anonim halk edebiyatı ürünleri; koşma, semai, varsağı ve destandır.
- D) Sade bir dil kullanılmıştır.
- E) Şiirlerin nazım birimi dördlüktür.

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net